

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Московчук Дмитро Олександрович ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ	179
Павлова Юлія Сергіївна ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ СУДОВОЇ РЕФОРМИ	182
Полуніна Ольга Олександрівна ЦИФРОВІ ДОКАЗИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРОБЛЕМИ ДОПУСТИМОСТІ, ДОСТОВІРНОСТІ ТА ОЦІНКИ	185
Полюк Юлія Іванівна ПИСЬМОВА КОНЦЕНТРАЦІЯ МАТЕРІАЛУ СПРАВИ ТА CASE MANAGEMENT ЯК НАПРЯМКИ АДАПТАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ПЕРІОД ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	187
Притуляк Валерій Миколайович ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ	191
Цал-Цалко Юлія Юліївна СУТНІСТЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	193
Яницька Інна Анатоліївна ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО СУДОЧИНСТВА	197
Боярчук Віталій Вікторович ЩОДО УЧАСТІ ДЕРЖАВИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ	199
Волков Максим Сергійович МІЖНАРОДНІ АКТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНСТИТУТ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ У СПРАВАХ ПРО ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ОКРЕМІ АСПЕКТИ	201
Кисельов Вадим Костянтинович СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	205
Пересипко Дмитро Володимирович УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ТА УЧАСНИКИ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ	209
Сатановська Олена Валентинівна КЛАСИФІКАЦІЯ ПОЗОВІВ ПРО ЗАХИСТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	213
Снітко Андрій Сергійович ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЮРИДИЧНОЮ АРГУМЕНТАЦІЄЮ ТА СУПЕРЕЧЛИВОЮ ПРОЦЕСУАЛЬНОЮ ПОВЕДІНКОЮ	215

СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

Харитоновна Олена Іванівна ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» І ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНИХ ВІДНОСИН	219
Ульянова Галина Олексіївна ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ»	222
Бааджи Наталія Пилипівна АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	225
Галупова Лариса Ігорівна ТЕХНОЛОГІЇ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ	228

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОЗОВІВ ПРО ЗАХИСТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Право на житло є одним із фундаментальних прав людини, що має соціально-економічний характер та гарантується державою. В Україні це право закріплене в Конституції [1, ст. 47] та деталізується у цивільному і житловому законодавстві [2]. У сучасних умовах реформування правової системи та зростання кількості житлових спорів питання ефективного судового захисту житлових прав фізичних осіб набуває особливої актуальності.

Судовий захист є ключовим механізмом відновлення порушених житлових прав. Центральне місце в ньому займає позов як процесуальна форма звернення до суду [3, ст. 118]. Водночас різноманітність житлових правовідносин зумовлює існування значної кількості видів позовів, що потребують систематизації.

Найпоширенішою є класифікація позовів за матеріально-правовими та процесуально-правовими підставами.

Зокрема, *матеріально-правова класифікація* передбачає поділ позовів залежно від характеру спірних правовідносин. До таких відносяться позови, що виникають із цивільних, сімейних, житлових, земельних, трудових та інших правовідносин [4].

Кожен із цих видів позовів, у свою чергу, може додатково класифікуватися залежно від конкретних правових інститутів або норм відповідних галузей права. Наприклад, позови, що виникають із житлових правовідносин, можна поділити на такі:

Позови щодо захисту права власності на житло – ці позови базуються на нормах Цивільного кодексу України (Глава 29) та спрямовані на захист права володіння, користування чи розпорядження:

- **віндикаційний позов:** вимога неволодіючого власника до володіючого невластника про витребування житла (наприклад, у разі незаконного відчуження майна поза волею власника) [2, ст. 387].
- **негаторний позов:** вимога про усунення перешкод у здійсненні права користування та розпорядження житлом (наприклад про демонтаж самовільних перегородок) [2, ст. 391].
- **визнання права власності:** вимога власника майна про констатацію перед третіми особами факту наявності у нього права власності на спірне майно [5].

Позови щодо захисту права користування житлом (зобов'язально-правові) – спрямовані на захист прав осіб, які не є власниками, але мають право проживання:

- **позови про вселення:** вимога про поновлення можливості фактичного проживання у приміщенні [6];
- **позови про визначення порядку користування:** подаються у випадках, коли між співмешканцями виникають конфлікти щодо використання конкретних кімнат або зон загального користування;
- **позови про припинення або зміну правовідносин;**
- **про виселення:** вимога про примусове звільнення житла (з наданням іншого приміщення або без нього) [7];
- **про визнання особи такою, що втратила право користування житлом:** найбільш поширений вид позову у разі тривалої (понад встановлені строки) відсутності особи без поважних причин [2, ч.2, ст. 405; 8, ст.ст.71,72].

Крім того, виходячи з матеріально-правової класифікації та враховуючи грошову оцінку об'єкта порушеного права або інтересу, позови поділяються на майнові та немайнові.

Процесуально-правова класифікація ґрунтується на способі процесуального захисту, тобто на змісті вимоги, що подається до суду. За цим критерієм розрізняють три основні групи позовів:

- **позови про присудження** – спрямовані на змушування відповідача виконати певні дії або утриматися від них, наприклад усунення перешкод в користуванні;
- **позови про визнання** – метою є встановлення факту існування або відсутності права, обов'язку чи юридичного стану. Такі позови не тягнуть безпосередньо матеріальних наслідків, а лише констатують правову ситуацію. Наприклад, визнання права власності на житло в порядку спадкування або визнання права на приватизацію [9];
- **перетворювальні (конститутивні) позови** – спрямовані на зміну або припинення існуючого правового становища сторін, наприклад, розірвання договору, поділ спільного майна подружжя, звільнення майна з-під арешту, поділ житлового будинку в натурі між співвласниками, визнання права власності на нерухоме майно за набувальною давністю (ст. 344 ЦК) та у разі приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності (ст. 345 ЦК).

Такий поділ позовів на види має не лише теоретичне, а й практичне значення. Він дозволяє визначати суб'єктів спору, вирішувати питання юрисдикції, а також встановлювати предмет доказування та оцінювати належність і допустимість доказів залежно від конкретного характеру правовідносин.

Список використаних джерел:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1>

4. Цивільне процесуальне право України : навчальний посібник (для підготовки до іспитів та тестування). 3-тє вид., пер. і доп. / за ред. Н. Ю. Голубевої. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 516 с.

5. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду щодо визнання майнових прав на об'єкт нерухомого майна та зобов'язання вчинити певні дії (справа № 487/7152/21, провадження № 61-8265св23). URL: <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=116670694>

6. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду щодо вселення у квартиру (справа № 727/3611/22, провадження № 61-4295св23). URL: <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=113091496>

7. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду щодо виселення із службового житла (Справа № 653/1096/16-ц, провадження № 14-181 цс 18). URL: <https://kma.court.gov.ua/sud4820/gromadyanam/1/vyselenia>

8. Житловий кодекс України від 30.06.1983 р. № 5464-X. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>

9. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду про визнання права на приватизацію квартири в порядку спадкування за законом (Справа № 487/4542/23, провадження № 61-12292ск24). URL: <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=122061768&red=1000038dd49db59056b073e0cd312f5506e28d&d=5>

Ключові слова: класифікація позовів, захист прав, судовий захист, захист житлових прав.

Key words: classification of claims, protection of rights, judicial protection, protection of housing rights.

Снітко Андрій Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЮРИДИЧНОЮ АРГУМЕНТАЦІЄЮ ТА СУПЕРЕЧЛИВОЮ ПРОЦЕСУАЛЬНОЮ ПОВЕДІНКОЮ

У класичній логіці суперечність має місце тоді, коли щонайменше два твердження з приводу одного і того ж явища утворюють логічну несумісність, що породжує протилежні висновки. Свого часу давньогрецький філософ Аристотель з приводу суперечності писав: «Якщо ж неможливо, щоби протилежності одночасно були властивими одному й тому самому (ми уточнимо також це положення), і якщо протилежність думок одна одній означає суперечність, то очевидно,